

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasilo „Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani“.

List izhaja 20. vsakega meseca.

Za člane v „Zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno Din 20.—, polletno Din 10, četrtletno Din 5.—; posamezne številke 2 Din.

Cena inseratom: 1/48 strani D 5.— vključno davek.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gosposvetska cesta šte. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak dan od 8.—18. ure.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 10. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključuje.

Štev. 7.

V Ljubljani, 20. julija 1926.

Leto XIII.

Vsem zadrugam.

Podpisana opozarja vse zadruge in člane, da so od 26. julija dalje razpoloženi pri vsakem davčnem uradu volilni imeniki za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Te imenike lahko vsakdo vpogleda med uradnimi urami do 10. avgusta t. l.

Vsaka zadruga naj zato brez odloga pošlje na davčni urad svoje zaupnike, ki naj pregledajo imenik ter ugotove, dali vsebuje imena vseh onih obrtnikov združnega, odnosno društvenega, okoliša, ki prihajajo v poštev kot volilci, odnosno da-li se nahajajo v imeniku neupravičeni volilci.

Doba od 26. julija do 24. avgusta je določena za vlaganje reklamacij. Kdor hoče reklamirati, mora v reklamaciji točno navesti, zakaj reklamira, in priložiti uradne listine, iz katerih je razvidno, da so njegove navedbe resnične. Ako bi take listine ne bile priložene, se reklamacija sploh ne bo upoštevala.

Ako n. pr. kakega upravičenega volilca ni v volilnem imeniku, naj se navede njegovo ime, bivališče in naslov ter priloži potrdilo sreskega poglavarja ali občine, da dotični izvršuje obrt in katero obrt, in potrdilo davčnega urada, da plačuje obrtni davek (občo pridobnino) in koliko je plačuje. Ako pa je kak volilec neupravičeno uvrščen v volilni imenik, je treba navesti število imenika, pod katero je uvrščen, njegovo ime, poklic in bivališče, kakor je označeno v volilnem imeniku. Dalje treba navesti, zakaj dotičnik nima volilne pravice, n. pr. ker je že umrl (potrdilo župnega urada ali županstva) ali

ker je odjavil obrt (potrdilo sreskega poglavarja), ali ker je inozemec (potrdilo občine). Reklamirati more drugega samo ona oseba, ki je sam volilec. Sebe samega lahko reklamira vsakdo. Ena reklamacija se sme nanašati le na eno samo osebo, odnosno podjetje. Ako bi se ena reklamacija tikala več oseb (volilcev), bi se ne upoštevala.

Reklamacije so poštnine proste, ako se na naslovu navede: »V volitveni stvari Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.« Nasloviti jo je treba na: »Volilna komisija Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.«

Nekateri obrtniki izvršujejo istočasno več obrtov. N. pr.: Nekdo je gostilničar in krojač. Kot gostilničar plača 80 Din, kot krojač pa 12 Din obče pridobnine, tako da spada kot gostilničar v I. kategorijo, kot krojač pa v IV. kategorijo obrtnega odseka. Volilna komisija je uvrstila vsakega v oni odsek in v ono kategorijo, kjer je najvišje obdavčen, torej v tem primeru v I. kategorijo. Ako, tak volilec hoče, da se ga uvrsti v IV. kategorijo (kot krojača), mora to sporočiti volilni komisiji v teku reklamacijske dobe, to je najkasneje do 24. avgusta. Podobno velja, če je kdo trgovec in obrtnik. Umestno je, da tudi v tem primeru priloži uradna dokazila, da si ni predpisano.

Pripominjamo, da so volilci uvrščeni v tri odseke (trgovski, obrtni in industrijski). Odseki so razdeljeni v kategorije po višini predpisane obče pridobnine. Razdeljeni so v II. kategorijo oni, ki plačajo na leto vsaj 70 Din, v II. kategorijo oni, ki plačajo pod 70 Din in najmanj 35 Din, v III. kategorijo oni, ki plačajo pod 35 Din

in najmanj 15 Din, v IV. kategorijo pa oni, ki plačajo manj nego 15 Din pridobnine.

V naslednjem priobčujemo splošen vzorec, kako naj se glasi reklamacija:

I.
Volilna komisija Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Podpisani ugovarjam proti uvrstitvi N. N., krojaškega mojstra iz pod št. ... volilnega imenika za obrtni odsek, ... kategorijo. N. N. je umrl leta ... Dokaz priloženo potrdilo županstva občine

N. N.,
gostilničar v
uvrščen pod št. ... volilnega imenika
... kategorije.

I.
Volilna komisija Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Podpisani ugovarjam proti volilnemu imeniku, ker se me ni uvrstilo med volilce. Izvršujem obrt od leta ... ter imam predpisane obče pridobnine ... Din, tako da imam volilno pravico v kategoriji obrt. odseka. Dokaz priloženi obrtni list, ki naj se mi vrne, in potrdilo davčnega urada.

N. N.,
krojaški mojster
v št. ...
občina

Vse zadruge in obrtna društva naj do 10. avgusta zanesljivo vpogledajo volilne imenike in naj se vsakega člana, ki ni vpisan v volilni imenik, ali pa je kdo vpisan, a ni upravičen voliti, tako j reklamira. Reklamacijsko postopanje naj bo pri vseh

zadrugah in društvih do 20. avgusta končano in do tega roka reklamacije oddane volilni komisiji.

Z združenim pozdravom
Zveza gostilničarskih zadrug v Ljubljani.

Protesti.

Vse je v protestih. Niti ene skupine ali organizacije nimamo že v Jugoslaviji, ki bi ne kolebala o protestih proti ukrepom državnih krmilarjev. Vse znajo ti samouki, samo ne to, kar ljudstvo zahteva in nujno potrebuje. Osem let Jugoslavije nas že utrjuje v prepričanju, da niti Srbi, niti Hrvati niso uvideli, da se skupna Jugoslavija ne da opravljati po načinu, kakor so se prej opravljale Srbija in pod madžarsko komando Hrvatska, Sloven. gostilničarstvo občuti to najbolje, ki je imelo v prejšnjih časih vendarle nekaj reda, zaščite in pravic, ter imelo enostavnejšo jasnejšo in modernejšo zakonito urejeno pravo, kot stan in obrtništvo, katerega v moderni državi z visoko razvito tujsko prometno tendenco ni mogoče prezirati, tudi dostojno pripadajočo mu veljavnost.

V naši novi zgradbi pa se je polastil v prvi vrsti gostilničarstva finanč. minister, dasi spada tudi naša obrt pod oblast obrti, trgovine in industrije ter si zamislil gostilničarstvo kot najslajši objekt za izmozgavanje in ožemanje. Menda v mislih to je edini stan, ki koplje zlato, torej dajmo ga. Ta ideja se je rodila že v letih 1919, 1920, 1921, ko je je ljudstvo, kjer si bodi, malovredni denar kar proč metalo in resnično tem primerno tudi v gostilniški obrti ustvarilo v tistih letih živahnejši promet. Tisti fenomen, ki se je takrat porodil, tolče še dandanes okrog sebe, ne oziraje se na daleko spremenjene razmere tako v obratnem, kakor tudi v valutnem vprašanju. Takratna dinarska vrednost in pa takratno obratovanje in pa današnje je bilo kakor 10 pa 1. Gospodje tam gori pri bogatih jaslih tega nočejo uvidevati, po čenu, saj so se jim osebni dohodki kljub zboljšanju valute od tistega časa, ko so se nam obrati za desetkrat poslabšali, njim dohodki za 10krat zvišali. Kakor smo že dejali, finančni aparat se je polastil gostilničarske obrti, jo začel po svoje urejevati in jel puščati kri na vseh žilah našega organizma, kakor si nareže ali navrta pastir brezovo drevo, da mu teče iz njega sladki spomladanski sok, ali tako drevo zastane na rasti in redko katero si vsekane rane z lastno naravno močjo zopet zaceli, marveč se jih večina posuši in tako vidimo tudi gostilničarski stan rapidno pešati v rokah teh nepoklicanih naših pastirjev.

Kar prerešetajmo vse dobrote, katerih je gostilničarstvo dandanes pod to finančno komando deležno. Petijot. Postaneš in zgodovino te pijače bomo podali na drugem mestu. Bila pa je od nekdanj dovoljena in označena le kot pijača za domačo uporabo in potrebo za družino, posle, nameščence itd. in po § 8. avstrijske-

ga vinskega zakona z dne 12. aprila 1907 strogo prepovedana za prodajo kot vino. Nareja te tropinščnice za lastno domačo potrebo je vezana le na dolžnost priznala pri pristojnem občin. ali okrajnemu predstojništvu s povedbo napravljene množine. Pošode ali shrambe, v katerih se nareja ali leži petijot ali tropinščnica, morajo imeti napis, ki se dobro vidi in daje nedvomnost spoznati vsebino. S tem je bilo nekdanj to manipuliranje dovršeno. Dandanes pa zahteva financa od brozge in vode trošarino, drugače se ne moremo izraziti, ker sladkor, ki se ga pridene, je itak že zatrošarinjen, torej tako brezobzirno predrzno postopanje si dovoljuje naš finančni sistem nad nami, poslušnimi državljani.

Druga natezovalnica je ta, da je plačevati točno predpisane točilne takse največkrat po prav krivični odmeri, s čimer bi morala biti osigurana prostost točenja vseh pijač kadarkoli in kakoršenkoli način, kar je tudi po pravilniku zajamčeno, a politična oblastva zopet pihnejo na dolobče in svojevoljno zabranjujejo točenja žganih pijač od sobote zvečer do ponedeljka dopoldan. To pa se ne godi povsod, marveč se te šikane stresajo le tu pa tam.

O točilni taksi ne bomo danes širše govorili, ker se je ta krivičnost že sto- in stokrat obdelovala, priti pa mora vsekako vnovič v obdelavo, da se odpravi.

Četrti naglavni greh je uvedba računskih listkov po gostilnah, to je prava ogabna nasilnost, da mora gostilničar za vsako malenkost, za vsak grižljaj in za vsak požirek od gosta na korist države še poleg vseh drugih mogočih davščin iz žepa izvleči, oziroma s pavšaliranjem iz svojega plačati, zato ker se je imel čast potruditi lačnega in žejnega nasititi.

S pavšalnim plačevanjem te nemoralne davščine utrpeva gostilničar velikansko škodo, ker mu absolutno ni možno pri enem četrtu vina ali vrčku piva ali eventualno h kakemu prigrizku enostavno došteti ali podražiti dotični malenkostni zaužitek, približno kar za eno krono. Fivolnost finančno kontrolnih organov gre že tako daleč, da, če se izgovarjaš, da za vsako žemljo, ki jo stranka vzame ali kupi, vendar ne bom dajal računskega lističa, se odreže, ja pa magari, ako samo žemljo kupi, mu moraš dati tudi računski listič. Uvedba te zgagarije nikakor ni dalje prenašati ako upoštevamo, da je trgovcu predpisano na račun do 100 Din dati samo 10 para kolek, gostilničar pa davaj za vsacih 5 grošov 20 para računski listek ali pa pavšalnega plačila. Tudi tega se moramo znebiti, pa naj velja kar hoče.

Mera trošarine proste pijače za uslužbenstvo in delavstvo, rodbine itd. je tako malenkostna, da lahko rečemo, da dvakrat do štirikrat premajhna. Tudi to krivičnost moramo ubiti, ako se ne da z lepimi besedami odpraviti. Podeljevanje pravic prostega točenja pijač trgovstvu se mora z veljavnim zakonom odpraviti, trgovina bodi trgovina in naj se

dovoli trgovanje trgovstvu s pijačami, kakor je bilo nekdanj le v trgovsko zaprtih posodah, t. i. v zapečatenih steklenicah, nikakor pa ne pripadaj trgovstvu točenje, ki je bilo od nekdanj podrejeno kot obrt, obrtnim predpisom. Ako se z različnimi naredbami in kolobocijami predpisujejo dolžnosti in kodeljenim pravicam zadevna plačila, se mora zagotoviti tudi zaščita možnosti dodeljeno obrt ali pravice nemoteno izvrševati in preprečevati šušmarjenje.

Razne odredbe in pravilnik o gostilnicah predpisujejo pregled gostilniških lokalov z ozirom na higijenične in druge obratne predpise in to trimesečno, proti temu nimamo ničesar, ker je vsakomur čistoča in snaga ljuba in draga. Lokalna oblastva in nadzorovalni organi pa so dejali: ja, kdo bo pa to plačal in seveda najenostavnejši izhod iz tega vprašanja je bil, kdo drugi, gostilničar zopet, in tako se zahteva pri tej prvi akciji, ki se sedaj vpeljava po 70, 90, 120, da celo po 340 Din od posameznika za tak higijenični ogled, ne morda komisiionalni ogled za vpostavitev novega gostilničarskega obrata, ne, samo za ogled čistoče, eventualne ventilacije in stranišč, pa je treba zato kar štirih državnih funkcionarjev. Le dajmo, saj bo uboga para gostilničar plačal. Čujte, dragi tovariši, to so čini, ki se nad nami eksperimentirajo, ki dajo misliti, da mora biti na gotovih mestih ideja, ta stan toliko časa gnjaviti in z vsemi mogočimi iznajdbami tako dolgo uničevati, da jih vsaj polovico stlačimo na beraško palico, onemogočimo existenco in poženemo po svetu s trebuhom za kruhom.

Obrati pojemajo od dne do dne stalno, vse te navedene »vinte« pa se navijajo brez pomisleka in odnehanja vedno huje in huje.

Stvar o zahtevi po modernem obrtnem zakonu, ki naj urejuje tudi gostilničarsko obrt, se ne gane in s tem seveda tudi ne preureditev obrtnega reda za gostilničarstvo, ki bi spravil stvar v pravi ali vsaj sprejemljivejši tir. Obrtniške in trgovske zbornice delujejo vsaj pri nas deloma z nami, a one so obenem tudi trgovinske zbornice in se imajo potegovati tudi za trgovski stan, ako prihajamo tedaj mi od ene strani z našim orožjem in kopjem, se pojavi kmalu na to od druge strani zopet trgovstvo, ki zahteva istotako zastopstva in brambe njegovih interesov. Kako se naj tedaj Zbornica odloči za en stan, ki je vehementno krivično prizadet, braniti proti drugemu stanu, ker pa velja kot zaščitnica in pospeševaljica tudi za nasprotnika.

To dejstvo je dalo že pred leti povod, da so se posamezni voditelji naših organizacij izrekli, da se stavi zahteva po ustanovitvi samostojne komore ali zbornice za gostilničarstvo. Beograjski strokovni list utemeljuje v zadnji številki to zahtevo ponovno, ter priporoča vsem gostilničarskim organizacijam cele kraljevine v tem smislu delovati. Pred kratkim šele je ustanovila vlada inženjersko

komoro, katerega stanu je v celi državi le okrog 5000 oseb. Gostilničarstvo pa reprezentira 150.000 članov v celi državi in je njega obratovanje od trgovstva ali industrije toliko različno, da je skoraj nemogoče podrejevati ga zbornicam rokodelskih obrti, trgovstva in industrije. Ta naš položaj daje resnično popolno upravičenost intezivnega delovanja v to, da kreira vlada posebno komoro ali zbornico gostilničarstva. V tem pogledu bode treba sporazumno z vsemi organizacijami gostilničarskega stanu kraljevine SHS naenkrat stopiti pred vlado in zahtevati ustanove take inštitucije za to panogo obrtništva, ker drugodi nam nikoli nikjer ni možno doseči nedeljenega delovanja špecijselno edino le za uspehe in interese hotelske in gostilničarske obrti.

V razmišljenju vseh teh perečih vprašanj je prišla naša organizacija do ideje in prepričanja, da je nujno potrebno sklicanje kongresa slovenskega gostilničarstva, razgovoriti se ondi temeljito o vseh teh perečih vprašanjih, sestaviti temeljita obrazloženja in skleniti krepke predloge in zahteve po odpravah dosedanjih gospodarstveno morečih odredb, staviti zahteve po preureditvah raznih dosedanjih škodljivih odredb in končno zahtevati tudi ustanovitev samostojne komore za hotelsko in gostilničarsko stroko. Kongres naj bi se vršil sredi meseca septembra, nekako ob priliki drugega vzorčnega velesejma v Ljubliani. Menimo, da bode te potrebo takega dela in nstopa vsi pripoznali in vsestransko pripomogli, da se bo ta javna manifestacija čim veličastneje izvršila.

Zveza gostilničarskih zadrug v Ljubliani.

Zvezine objave.

Pri naših vsestranskih prizadevanjih za odpravo točilne takse smo seveda tudi gospoda delegata ministrstva financ v Ljubliani vsestransko v teh prizadevanjih informirali, tako, da je tudi ta odlični veščak v finančnih zadevah uvidel neprimernost in nepravilno razdeljenje, oziroma nalaganje točilne takse, ter je ta naša prizadevanja blagohotno temeljito podprl z vlogo na ministrstvo financ generalni direkciji posrednih poreza v Beogradu dne 12. aprila 1926, št. 1945, katere prepis nam je bil v vednost pripisan, ter ga našim cenjenim tovarišem v informacijo priobčimo. Vloga se glasi:

V svojem poročilu z dne 9. marca št. B III 214 sem si dovolil nekaj opazk glede točilne takse po tar. post. 62 taksnega zakona, ki je bila takrat še le dobro uvedena. Izrazil sem ob ti priliki mnenje, da bi se finančni efekt te takse dal enostavnejše in finančno-politično pravilnejše doseči z **izenačenjem in primernim povišanjem trošarine na vino**. Odbor proti točilni taksi in pripravljenost, plačevati primerno zvišano trošarino, se tudi danes še pojavlja v skoraj isti meri, predvsem pa iz istih razlogov, kakor prvotno. Dokaz temu nova spomenica »Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubliani« z dne

26. marca 1926 in »Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubliani« z dne 16. decembra 1925, ki ju v originalu predlagam.

V Sloveniji je znašala točilna taksa v letu 1925:

a) v mariborski oblasti . 3.827.430 Din
b) v ljubljanski oblasti . 4.410.150 »
skupaj . 8.237.580 Din

To svoto so plačali redni točilci vina in točilci lastnega pridelka in znači torej celotni donos točilne takse.

Državna trošarina je pa znašala v letu 1925:

a) v mariborski oblasti . 4.362.455 Din
b) v ljubljanski oblasti . 6.646.390 »
skupaj . 11.008.845 Din

Če bi se torej odpravila točilna taksa in za to zvišala državna trošarina, bi je bilo treba zvišati, da dosežemo isti efekt od 35 Din na približno 61 Din za hl, to je za celih 75%.

Ta kalkulacija velja seveda samo za Slovenijo. Če bi se pa trošarina na vino uvedla v tiste pokrajine, kjer je danes še ni, to je v Srbiji in Črni gori, in če bi se izenačilo v vsej državi pobiranje po pravilniku, ki velja za Slovenijo, bi država po vsi priliki dosegla v celoti enak uspeh že ob povišanju državne trošarine za 30% t. j. za okroglo 10 dinariev za hektoliter ter bi lahko osovraženo točilno takso popolnoma odpravila. Zadoščeno bi bilo s tem, kakor sem naglasil že v svojem citiranem poročilu obenem tudi zahtevku po splošnosti in enakomernosti trošarinske obremenitve (čl. 116. Ustave).

Mislím, da je v zvezi z nameravano reformo taksnega zakona prišel pravi čas, da se tudi to vprašanje vzame v pretres in prosim p. t. Generalno direkcijo, da mu posveti svojo pozornost. Brez dvoma bi ta reforma že s tem mnogo pridobila, da se taksni zakon čim največ mogoče oprostí vsega, kar se sistematično bolj približuje drugim davščinam, nego taksam, in v to kategorijo spada baš t. zv. točilna taksa. Delegat Dr. Šavnik.

Razvidno je tedaj, da so vendarle prišle merodajna oblastva tudi na to, da so naša neprestana prizadevanja in pritožbe v tej zadevi pravilne in pravične, ter da ako bodo tudi na višjih mestih hoteli poslušati te pritožbe, je vendarle upati, da bode mo v doglednem času rešeni takse, ki je tolikim delala krivično breme.

Prvi „petiot“ na Kranjskem.

Kaj da je »petiot« ali petiotizovano vino, je dandanes že obče znano. To je umetno napravljeno, ali boljše rečeno: ponarejeno vino. Ponaređi se pa tako vino takole: Grozdje se zmasti in tropine odtisnejo, to poslednje pa rajše nekoliko manj, kakor je navada. Zdoblieni mošt se natanko zmeri, določi se v njem tudi za moštno tehtnico obdržani sladkor ter nalije v sod, da pod kipelno veho pokipi. Na tropine nalije se pa toliko čiste vode, kolikor se je mošta namerilo in v kateri

se je toliko kilogramov sladkorja raztopilo, kolikor ga je moštna tehtnica v naravnem moštu pokazala. Tako napravljeni naliv zlije se na tropine ter pusti, da se v njem kipenje vname ter konča, na kar se umetni mošt odtoči, tropine pa prav dobro odtisne. To je bistvo pravilnega petiotizovanja, katero ima svoje ime po nekdanjem francoskem veleposestniku in finančnem ministru Petiotu. On je namreč svojčas knjižico spisal, v kateri je prvi napravo takega vina priporočal, to osobito za domačo porabo v kvantitativno slabih letinah.

Moj raniki oče je svojo graščino Podbrdja (Rossenegg, nekđaj barona Rossettija) pri Št. Vidu v Vipavski dolini, meni namenil, dasiravno sem bil jaz med štiri sinovi najmlajši.

Ker sem gojil jaz za kmetijstvo veliko veselje, bil sem s tem seveda popolnoma zadovoljen, a stavl sem pa vendar očetu en pogoj, ako dovoli, da dovršim po dovršeni višji c. kr. realki v Gorici tudi še kraljevo višjo kmetijsko šolo, akademijo v Ogrskem Starem gradu (Ungarisch - Altenburg, Magyar - Ovár). Moj oče s tem pogojem sicer nikakor ni bil zadovoljen, češ da se lahko od njega doma dovolj praktičnega kmetijstva naučim, teorije pa da v kmetijstvu itak treba ni. No, končno se je pa vendar vdal in jaz sem se podal leta 1867. v Ogrski Stari grad. Leta 1868. nisem prišel na veliko-nočne počitnice domov, in zato poslali so mi žegen (potice) v Stari grad. Dodano mu je pa bilo očetovo pismo, v katerem je stalo: »Ljubi mi sin! Zapusti Stari grad in pridi domov, kajti trte so nam po vinogradih vsled velike požlebece tako pozeble, da jih bode mo morali polovico izsekati ter za drva domov zvoziti. Kje potemtakem denar vzeti, da tebe tam vzdržim? V privitku ti pošljem za potovanje potrebni denar.« To očetovo pismo uničilo me je seveda popolnoma, kajti študije v Starem gradu ravno v sredini opustiti, bilo bi za me kaj groznega. Potr sem bil do skrajnosti, tako da so me moji kolegi kar gledali ter me povpraševali, kaj da mi je. Povedati pa nisem hotel nikomur vzroka svoje pobitosti. Med drugimi izpraševal me je osobito kolega baron Rodorich Villasecca, predstojnik akademičnega pevskega zbora, katerega član sem tudi jaz bil. No, njemu sem pa stvar razodel in on mi je svetoval očetu pisati ter ga lepo prositi, da si kje za mene še potrebni denar izposodi. To sem storil, a hasnilo ni nič, kajti oče je hotel po vsi sili, da pridem domov.

No, ravno takrat nam je predaval v akademiji profesor tehnologije g. dr. Reitlechner jako zanimivo in temeljito o petiotizovanju vina. Povedal nam je natanko, kako gre postopati, ako se hoče petiot le za domačo porabo, ali pa za prodajo napraviti. In jaz sem si koj mislil: i kaj bi pa bilo, ako bi jaz svojega očeta pregovoril, da si za mene še potrebni denar vendarle izposodi, v trgatvi pa toliko finega petiota napravi, da bi iz

pri prodaji istega doseženega dobička storjeni dolg lahko plačal? — Ta misel navdajala me je tembolj, ker mi je bilo znano, da se je nahajal v Grossau na Nižje Avstrijskem, — kjer je bil oče kolega barona Villasecca velik graščak — tovarnar, kateri je iz krompirja grozdni sladkor ali takozvani »glukosid« izdeloval in bi mi utegnil baron pri nakupu istega na roko iti. Računal sem s tem faktorjem, da bi se s posredovanjem kolega barona, morda lahko toliko grozdnega sladkorja po ceni, in še to na »puf«, udobilo, da bi se zamoglo dva velika soda finega petiota napraviti, in šele po prodaji istega tovarničarja plačati. To misel razodel sem kolegi baronu in on mi je takoj blagodušno zagotovil, da mi hoče ne le drage volje na roko iti, marveč še celo pri tovarnariju za mojega očeta porok biti.

Vse to sem poročal kolj mojemu očetu, kateremu sem obenem prav natanko popisal, kako gre petiot napraviti, to pa seveda pod večjo ko le mogoče tajnostjo.

Oče mi je pa zopet odpisal, da moji želji le ustreči ne more, ker o petiotizovanju še nikoli nič slišal ni in ker bi vsled tega niti verjeti ne zamogel, da bi se tako sponeslo kakor sem mu jaz zagotavljal. No, končno se je dal pa vendar pogovoriti in mi je velel glukosid naročiti. To se je zgodilo in v prihodnji trgatvi (1868) napravilo se je res v naši kleti, to pa popolnoma tajno seveda, dva soda petiota najfinejše baže! Kakor mi je bilo pozneje povedano, porabilo se je za to tropine grozdja, pridelanega v našem vinogradu na Lozicah. To je bilo napolneno, in že izpod malega zapada snega pobirano, torej jako hladno, vsled česar se je kipenje kaj počasi vršilo, in je petiot iako dolgo »rebuli« podobno sladak ostal. Po sv. Martinu kmalu dobil sem pa od očeta pismo, v katerem je stalo: »O, zdaj pa le svoje študije dovrši, kajti petiot je že prodan in to še celo po višji ceni nego drugo naravno vino. Kupila sta ga dva naša stara gorenjska vinska kupca.«

Meseca julija 1869. sem študije v Ogrskem Stari gradu dovršil in podal sem se domov. Spremljala sta me pa dva kolega — namreč gg. Aleksander Toman iz Kamne gorice na Gorenjskem in Franta Kadliček, veleposestnik v Čelčicah na Moravskem. V Ljubljani udeležili smo se, menim da pač prvega shoda slovenskih visokošolcev, potem smo potovali pa čez Gorenjsko v mojo ožjo domovino — Vipavsko dolino. Med potjo prišli smo tudi do enega tistih dveh gostilničarjev in vinskih trgovcev, katera sta od mojega očeta »petiot« kupila. Ko je g. Toman Kadliček in mene možu predstavil, pogledal me je poslednji bolj pazljivo ter vzkliknil: »Oho, vi gospod, utegneta pa biti sin gospoda graščaka Bernarda Dolenca iz Podbrdja, kajti podobni ste mi jako?« In ko sem mu jaz to pritrdil, pričel je kolj pripovedovati, kako da sta on in njegov prijatelj šele v prošli trgatvi, kaj fino, kakor »ribola«, še sladko vino od mojega očeta kupila, katero so, ženske v dobrih

štirinajstih dneh, v piskrih pod predpasniki domov znesle. Pozabil pa mož tudi ni povedati, da sta hotela s tovarišem že kar klet zapustiti ter nič kupiti, ko sta opazila, da jima je moj oče vina iz vseh sodov pokušati dal, le ono iz označenih dveh ne, češ, da je bilo grozdje že kaj pozno in izpod snega trgano in da se vsled tega iz njega napravljeno vino, do takrat še pokipeło in očistilo ni. No, jaz sem kolj vsemu temu ševeda molčal, kakor da bi o celi zadevi nič ne vedel.

To je bil po mojem mnenju prvi »petiot«, katerega se je na Kranjskem napravilo, čisto gotovo pa — ne zadnji.

R. Dolenc.

Ta opis je poslal blagokopjni g. Rih. Dolenc takratnemu vodji uredništva še leta 1917, že bolan in bridko tožč o vseh nadlogah bolezni, ki so ga mučile. Spis je bil založen in smo ga šele sedaj dobili v roke. Škoda, da je ta prijazni pripovedovalec že preminul, bilo mu je 69 let. Če bi bil še pri življenju, bi marsikateri satirična in poučna črtica še izšla v našem listu, za katerega se je zelo zanimal. Časten mu spomin!

Spoznanje.

Že od nekaj smo z ogorčenjem zavračali očitke raznih časopisov, da so le gostilne krive pijačevanja in zapravljanja premoženja in zdravja ter po objektivnem opazovanju in faktičnem dejstvu dokazali, da izvira zapravljenost osobito delavskih slojev le od tod, ker je vsled novodobnih ukrepov in dovolj dohodkov željnih finančnih ministrov natresenih na stotisoče malih točilnic po trgovinah in branjerijah v državi na ogromno škodo rednega gostilničarstva, je pripoznal to tudi »Preporod«, glasnik za gojitev treznosti in npravno povzdigo naroda ter priobčil na uvodnem mestu tole razpravo:

»Gostilničar« piše v četrti številki t. l. v članku »Kam to pride, kam to gre?« sledeče:

»Z grozo opazujemo, da se točilnice, vinotoči, žganjarne in pivnice množijo dan za dnem po vseh vogalih in kotih na način, kakršnega doslej še ne pozna zgodovina gastronomije.

Da se tu pa tam v mestili pojavi kako podjetje z ustanovitvijo res vzorne delikatesne trgovine, ki mu pristoja tudi na malo točenje pijač občinstvu, ki si mimogrede vzame kak prigrizek, bi naj že bilo,

čeravno se vse to tudi v gostilnah, katerih ni premalo, dobi. A da se oglašajo kramarji, branjevke, stojničarji, barakarji in razni delomržeži kar eden za drugim kljuge podajoč za točilno obrt, je pregorostasno.

Pod pretvezo, da ustanavljajo zajutrkovalnice, so prišli ti kompetenti še do dobrote finančnega ministrstva, vsled katere za take beznice ni treba plačati takse za krajevno pravico, jim daje ta odredba še posebno spodbudo.

Vse čuti danes v sebi sposobnost delikatesnega trgovca, čeravno ne bo prodajal drugega kot stare smrdeče klobase, samo da pride do točilnih pravic. To je pravcata zloraba nepremišljenih odredb, po katerih nastaja ogabna anarhija v točilni obrti.

Ta brezglavost, ki se hoče zavleči nad do sedaj v strogem redu in disciplini se nahajajoči redni gostilničarski obrt, bo rodila čudne posledice. Ena meja se mora postaviti, ako se noče pogubiti ves redni gostilničarski stan. Stara, prava in idealna deviza je bila, manj gostilen, pa tiste pravilne in dobre.

Tako štanovsko glasilo gostilničarjev. Ze večkrat so se čuli glasovi, češ, protialkoholno gibanje je naperjeno proti gostilniškemu stanu. Te vrstice pa jasno dokazujejo, da je gorostasni zakon, ki odpira pijačevanju vrata na stečaj, nevaren ne samo protialkoholnemu gibanju, to je ljudstvu sploh, temveč tudi prav posebno gostilničarjem samim. Živimo v času, ko lahko vsakdo dobi točilno pravico, ako le plača! Pa naj protestira občinski odbor, naj odpošilja občina vlogo za vlogo, opremljeno s podpismi vseh odraslih, da je nova gostilna nepotrebna, naj bo stokrat dokazano, da ni »potrebe«, naj Osrednja Zveza gostilničarskih zadrug za Slovenijo roti in prosi, naj kupuje »Sveta Vojška« drage koleke za prošnje in prizive, vse zaman: ljudstvo se ne upošteva; koncesija se podeli! Samo plačaj par tisoč dinarjev, potem pa odpri sode in napajaj, izžemaj ubogo ljudstvo! Kaj te brigajo zapravljeni grunti, ki si jili pognal na boben; kaj te briga jok žena in otrok; kaj te briga, če se bebeci, zločinci grozno množijo; kaj te brigajo prenapolnjene bolnišnice in norišnice, ki bodo kmalu gori do strehe zasedene tudi s tvojimi žrtvami; kaj te vse to briga; ti si boš napravil denar in se boš — če boš imel srečo — v mehko postlanem avtomobilu samo-

Telefon 747. Vsakovrstno, izborno, pristno in ceno Telefon 747

VINO

je mogoče kupiti na debelo le pri

Centralni vinarni d. d.

Ljubljana - Sp. Šiška, Frankopanska ulica 11.

zavestno zapeljal čez umirajoča človeška srca, čez razbite človeške lobanje! Tako je danes mišljenje tistih, ki prosijo za nove koncesije.

Že v naprej se vesele izkupička in s prezirljivo gesto se posmehujejo vsakomur, ki jih prosi, roti in — svari. Toda prišla bo nova doba! Že vstaja, posebno med preprostim ljudstvom jasno spoznanje, ki ne bo ostalo brez posledic. Prišli bodo časi, če ne čez par let, bodo prišli čez desetletja — prišli bodo gotovo! — ko bodo vsi ti ponižno vračali svoje pravice, ker ne bo več »neslo«. To povemo že sedaj, da ne bo takrat vpitja in krika, češ da smo mi krivi, da so izgubili — eksistenco (oni, ki so tisočem uničili isto)!

Vsakdo, ki pozna protialkoholno gibanje, dobro ve, da ni naperjeno proti gostilniškemu stanu. Tako gibanje bi bilo že v naprej obsojeno na fiasko. Gostilniški stan je nastal iz potrebe, nuditi potniku za primerno ceno okrepčila in prenočišče. Tak stan je nujno potreben, je vedno bil in bo. Le pogledjmo v Ameriko, kamor se s strahom obračajo oči in ušesa alkoholnega kapitala: »Tri četrtine hotelirjev se je izreklo proti vsaki olajšavi prohibicije. John Howie, ugleden član organizacije hotelirjev in gostilničarjev, je izjavil: »Prepoved alkohola je povzdignila hotelirje od stopnje beznic na stopnjo obrti, ki je popolnoma upravičena. Sedaj imamo več prometa kakor pred prohibicijo.« Preteklo leto so zgradili v Severni Ameriki za 250 milijonov dolarjev novih hotelov. To so dejstva, ne fantazije. S prepovedjo alkohola v Ameriki gostilniški stan ni bil udarjen, temveč je še bolj razcvetel. Tudi pri nas bo tako. S tem je treba računati in temu primerno svoje obratovanje pravočasno prilagoditi. Beznic, kjer človeka grdo gledajo, če hoče tudi kaj jesti in ne samo piti, bodo prej ali slej izginile.

Porabimo to priliko, da ponovno izjavimo, da v našem programu ni uničevanje, temveč ohranjanje eksistence! Opozorjamo pa, naj nihče ne naveže svoje eksistence na to, da uničuje eksistenco drugim.

Tudi mi zahtevamo, složni in edini z glasilom gostilničarjev:

Stara, prava in idealna deviza: manj gostilen, pa tiste pravilne in dobre, naj se zopet uveljavi!

V interesu poštenega gostilniškega stanu, v interesu protialkoholnega gibanja, t. j. ljudskega zdravja in blagostanja sploh, prosimo merodajne oblasti:

Ne podelite niti ene nove koncesije več!

Vse, prav vse brez izjeme, pa prosimo, naj nam vedno takoj sporoče, kje so priprave za podelitev koncesije v teku. Če ne bomo mogli podelitve preprečiti, bomo vsaj javnosti povedali, kdo je tisti, ki hoče naš maloštevilni narod uničiti.

Gostilničarje pa prosimo, naj se združijo z nami v skupen boj za obrambo svojih pravic, za obstoj svojega stanu in — last not least — naroda.

Se strinjamo dobesedno!

Raznoterosti.

Zadruga gostilničarjev za sodni okraj Vrhnika pozivlja svoje člane, da svoje vaje vpišejo pri zadrugi. Onim vajencem in vajenkam, ki ne bodo pravilno priglašeni in se ne bodo učili predpisano dobo, se pod nobenim pogojem ne bo izdalo učnega spričevala. Vpis vajencev se lahko poljubno izvrši pri združnem načelniku g. Brenčiču na Vrhniki št. 140.

Gospodinjstva šola v Šmihelu pri Novem mestu razpisuje prihodnji zimski tečaj za kmetijska dekleta, ki traja od 1. oktobra do 1. aprila. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesno in duševno zdravje, moralna neoporečnost in dovršena ljudska šola z dobrim uspehom. Ostale pogoje sporoči na željo vodstvo tega zavoda.

Pobiranje občinskih izvoznih in uvoznih taks. Minister za finance je dne 1. julija t. l. pod št. 47.647 izdal sledeči razpis: »Opazil sem, da nekatere občine izven Srbije in Črne gore za povečanje prejemkov uvajajo pobiranje novih taks na blago, ki se prevaža preko mesta ali izvaža iz mesta, dočim občine, katerim je bilo pobiranje takih taks že dovoljeno, prosijo, da se jim takse zvišajo. — Tako poslovanje občin je škodljivo za gospodarske interese prebivalstva, ker povišuje ceno blaga, ki se prevaža ali izvaža. Da bi se cene za takoj blago ne povišale, odream: V bodoče se nobeni občini izven Srbije in Črne gore ne dovoljuje pobiranje transportnih in izvoznih taks, niti povišanje starih taks te vrste. Občine, ki so imele dovoljenje za pobiranje omenjenih taks, morajo pobiranje ukiniti s 1. januarjem 1927.« — Pobiranje uvoznih, transportnih in izvoznih taks, kjer ne zadevajo samo konzuma v občini, ki takso nalaga, smo od nekdanj pobijali, ker imajo značaj carin, kakršne bi se v notranjosti države ne smele pobirati, kajti take takse

diferencirajo konkurenčne pogoje in onemogočavajo razvoj trgovine, obrti in industrije. Ukrep ministra financ pozdravljamo in smo mu hvaležni, da je v tem oziru izenačil položaj v vseh pokrajinah naše države, kajti enak ukrep je stopil za občine v Srbiji in Črni gori že lansko leto v veljavo.

Beljakovino, citronovo in vinsko kislino, gelatino, rastlinsko oglje, parafin, tanin, sacharin v kristalih, žveplo, vodno steklo ter vinske barve ima stalno v zalogi tvrdka »TROLIST«, Logatec.

Antikis, najboljšo sredstvo proti kisanju vina, v letnem času neobhodno potrebno, pošilja proti povzetju ali predplačilu. Poskusni ovoj za 100 l vina 10 Din.

Laboratorij »TROLIST«, Logatec.

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/41 pošlje vsakemu naročniku »Gostilničarja« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal.

Jedilno orodje

navadno in alpaca, voščeno platno za na mize, šifone, klote, čipke, vezentno, razne tapetniške žnore, modno in toaletno blago, se kupi najugodnejše le pri:

Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

MALINON SOK

OVAJ MALINOV SOK JE ZAJAMČENO ČISTI NARAVNI SOK OD MALINA BEZ IKAVIH PRIMJESA OSIM SLADORAVA VANREDNO JE UKUSAN.

STERNBERG D.D.
SLAV. POŽEGA

Dobra vina, domačo šunko, salame in kranjske klobase priporoča gostilna

Ivan Bricelj

v Štepanji vasi Na Planirju.

Priporoča se najstarejša slovenska pleškarska in ličarska delavnica

Ivan Bricelj Dunajska cesta 16

Delo solidno. Cene zmerne.
Strokovna izvršitev gost. stolov in miz.

Raznovrstno mineralno vodo

kakor:

Rogaški Tempel vrelec,
„ Styria vrelec,
„ Donati vrelec,
Radinski zdravilni vrelec,
Giesshübelsko slatino,
Preblausko slatino
Gleichenberški Emin vrelec,
Gleichenberški Konstantin vrel.
Karlovovarski mlinski vrelec,
Nieder Selters,
Franc Jožefovo grenko vodo,
Hunyadi Janos grenko vodo,
Gubersko srebrenico

priporoča:

A. Šarabon, Ljubljana.

veletrgovina specerijskega blaga in glavna zaloga domačih in inozemskih mineralnih voda.

Ceniki na razpolago!

V zalogi je tudi najboljša francoska galerta za čiščenje vina po zelo nizki ceni.

GARJE

srab, kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih **Naftol-mazilo**, ki je brez duha in ne maže perila — 1 lonček za eno osebo po pošti 7 Din pri

TRNKOCZY, lekarna,
Ljubljana Slovenija.

I. slovenska tovarna mineralnih voda, sodavice itd.

Ljubljana, Slomškova ulica št. 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v patentnih steklenicah: jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

„Tribuna“ F. B. L.

Tovarna dvokoles in otroških vozilčkov LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Velika izbira otroških vozilčkov, dvokoles in šivalnih strojev

Sprejmo se v polno popravo za emajliranje z ognjem in poniklanje dvokolesa, otroški vozilčki, šivalni in razni stroji.

Ceniki se pošiljajo franco!

Vinska trgovina Ant. Müllerja v Domžalah

priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih **vlin iz dolenskih, hrvaških in štajerskih vinskih gorc** ter zagotavlja točno in solidno postrežbo po primernih cenah. Vino se dostavlja na dom ali pošilja po železnici.

Dragi prijatelj samo to ti povem, da prav nikjer ne kupiš tako dobro in tako poceni manufakturno blago za moške in ženske obleke, kakor pri tvrdki

ANTON SAVNIKU

V ŠKOFJI LOKI

Istotam dobiš tudi razno perilo, svilene rute, vsakovrstne servijete, namizne prte in platnene brisače, ter vsakovrstne čevlje. Ilustrovani cenik z več tisoč slikami zastonj, manufakturne vzorce pa na ogled za 8 dni.

Jakob Zalaznik

pekarija, slaščičarna in kavarna

Starl trg 21

se priporoča sl. občinstvu posebno z dežele

na zajutrak.

SODE

vseh velikosti za vino, žganje, olje, med in mast, a osobito izdelujem sode za transportiranje vina, kakor tudi za hrambo; vse solidna in trpežna izdelava. — Nadalje sprejemam vsa v to stroko spadajoča popravila po najnižjih cenah. Zaloga sodov ter sodarskega lesa. Cene zmerne. Točna postrežba. — Solidno delo.

Franjo Repič

sodarski mojster v Ljubljani, Trnovo, Kolezijska ulica števil. 18.

Z vsemi v špecerijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebčinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsolidneje tvrdka

T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Veleprazarna za kavo z električnim obratom.

Zaloga mineralnih vod.

Delniška pivovarna Laško

priporoča svoje

marčno pivo

eksportni ležak

temno Porter-pivo

Glavna zaloga rudninske vode

In veletrgovina špecerijskega blaga

IVAN JELAČIN, LJUBLJANA

nudi po najugodnejših cenah:

Rogaški Tempel vrelec, Styria in Donat vrelec, Radenski zdravilni vrelec
in razne druge domače in inozemske rudninske zdravilne vode.

Zahtevajte cenik!

Ustanovljeno 1888.

Točna postrežba!

Motna vina čistiti in trpka ter prekisla omiliti je zelo enostavno!

V zalogi imamo špecijelno francosko želatino „LAINÉ“ tvrdke Clermont & Quigaard, Paris. K vsaki pošiljki pridenemo točno navodilo. Zahtevajte cene!

Glavna zaloga:

Drogerija „SANITAS“, Celje in Ljubljana.

Tovariši, inserirajte v našem listu!

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kollmann
v Ljubljani

dovolj gostilničarjem in kavarjarjem pri večji naročbi
Izdatno znižane cene.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepic

Spodnja Siška številka 256

priloga p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gorc.

Telefon št. 262.

Svojim znancem napravite veselje

s primernim darilom in to je le mogoče, če se iste kupi pri tvrdki

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

ki ima veliko zalogo jedilnega orodja, žepnih robcev, rokavic, nogavic, pletenine, srajce za gospode, toaletne potrebščine, samoveznice, angleške šifone, fine klote, vezenino, čipke, torbice, nahrbtnike, palice in še veliko, veliko drugih lepih in potrebnih stvari po znatno znižani ceni.

Na veliko in malo!

Na veliko in malo!

ZALOGO VINA

izvrstnega, dolenskega, hrvaškega in banaškega priporočila tovarišem gostilničarjem

FRANC KURALT
gostilničar v Kranju.

Posredovalnica za službe

gostilničarske zadruga v Ljubljani
Gospodarska cesta številka 16

posreduje brezplačno za vsa služba iščooe

: v gostilničarskem obrtu :

Gospodarji iz Ljubljane plačajo 1 Din,
z dežele 4 Din.

Tovariši gostilničarji! Poslužujte se te ugodne prilike!

ZAMAŠKE

vseh vrst

o d d a j a

Ljubljanska industrija
probkovih zamaškov

JELAČIN & KOMP.

LJUBLJANA.

AUGUST AGNOLA

LJUBLJANA
Dunajska cesta 13.

ZALOGA RAZNOVRSTNEGA NAMIZJA ZA GOSTILNE, HOTELE IN KAVARNE

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani

(Spodnja Siška)

priporočila svoje izborne izdelke, kakor:
marčno, dvojno marčno in izvozno
pivo v sodčkih in steklenicah.

Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska krma zelo priporočljive.

A. & E. Skabernè

Mestni trg 10. **LJUBLJANA** Mestni trg 10.

Manufakturna veletrgovina.

Posebni oddelek za pletenine, trikotaže in perilo.

Različno sukнено, volneno in svilenó blago za damske obleke v zelo bogati izbiri, dalje pralno blago za bluže, predpasnike in domače obleke. Velika izbira preprog in zastorov na kose in metre, kakor tudi garniture.

Posteljno perilo, kakor rjuhe brez šiva, gradel za žimnice in blazine, nanking za pernice, flanelaste in volnene odeje, dalje šivane odeje iz klota, kretona, volne in svile. — Različni beli in barvasti namizni prti, platnene brisače i. t. d.

Črno in modno sukno v najnovejših vzorcih za salonske, promenadne in športne obleke, površnike, pelerine in zimske suknje.

Vsakoyrstni šifoni, batisti in ceŕrji za spodnje perilo, in sicer od najcenejše do najfinejše vrste.

Velika izbira svilenih in volnenih šalov in robcev.